

פינחס ב

כאן דבריו של מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הוצרך להפסיק תחלה ולומר שחזר משה ואמר פרשה זו לישראל, שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו.

מ'דארף אבער פארשטיין: אמת טאקע אז אויב ס'וואלט נישט געשטאנען דער פסוק „ויאמר משה אל בני גו" וואלט געווען משמעות הכתובים (היות אז ערשט נאכדעם — פרשת נדרים „מתחלת בדבורו של משה") אז די פריערדיקע פרשה האט משה נישט איבערגעזאגט צו אידן — ווי קען אבער פארט זיין אפילו א קס"ד, אז משה האט נישט מקיים געווען דעם איבערשטענס אנזאג „צו את בני" ואמרת אליהם"?

ב. דער רמב"ן איז מפרש דעם פשט אין ר' ישמעאל'ס ווערטער „להפסיק הענין": אויב ס'וואלט נישט געשטאנען דער פסוק „ויאמר משה גו" וואלט מען נישט געוואוסט צו וועלכער פרשה עס באציט זיך דער פסוק? „ידבר משה אל

א. ביים סיום פון דער סדרה — נאכדעם ווי די פרשה רעכנט אויס די קרבנות: תמיד, די מוקפים פון שבת, ר"ח און פון יעדן מועד — שטייט: ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה.

פארוואס דארף דער פסוק זאגן אז משה האט דאס אלץ איבערגעגעבן צו די בני ישראל — צי דען איז נויטיק צו לאזן וויסן, אז משה האט מקיים געווען דעם איבערשטענס אנזאג? צו אים „צו את בני" ואמרת אליהם את קרבני וגו"? און ווי מ'געפינט דאך בכמה מקומות? אז עס שטייט נאך דער ציווי ה' אל משה, און נישט ווי משה האט עס דער- נאך איבערגעגעבן צו אידן,

[און דער טעם איז פשוט: ס'איז פאר- שטאנדיק פון זיך אליין, אז וויבאלד דער אויבערשטער האט עס געזאגט צו משה? כדי ער זאל דאס איבערגעבן צו אידן, האט משה זיכער אזוי געטאן (און ס'איז אויף אזויפיל פשוט, אז מ'געפינט נישט אז רש"י זאל דאס באווארענען אין זיין פירוש?)]

היינט פארוואס דארף עס דא דער פסוק יע דעציילן?

איז רש"י אויף דעם מפרש: להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל, לפי שעד

עצרת גו', כמ"ש בתולדות אדם לספרי כאן. וראה לקמן בפנים ס"ב. ולהעיר מלשון הספרי מטות (דלקמן בפנים) וגירסת ה"ל"ש שם.

(5) וצ"ע בגריא כאן.

לכאורה אפילו (בדוחק עכ"פ) שכוונת רש"י בפרשת נדרים התחיל דבריו היא, שהקדים אמירת פ' נדרים לפ' קרבנות — אבל (נוסף שלא משמע כן מהלשון „לא אמר להם זו" — הרי) גם בזה קשה כפנים. כי מכיון שמשם מסר כל ציווי לבניי חתוף לאחרי ששמע אותו מהקב"ה (כדלקמן ס"ד), אין מקום לטעות שלא עשה כן בנדרים, ובפרט שנאמר „צו את בניי" (כנ"ל הערה 1). וראה תולדות אדם לספרי כאן.

(6) אבל לא בפרש"י, וכדלקמן בפנים.

(7) ר"פ מטות.

(1) פרשתנו כה, ב. — ובלשון „צו" — „יורו מיד ולדורות" (פרש"י ר"פ צו).

(2) ראה רמב"ן בא"ב, שם יא, א. קרח טו, ח (יש אומרים): וראה תרומה שמות (נב, ד) וס"פ בא"ב (ס, ד).

(3) ראה גם לקוטי ח"ג ע' 72 הערה 11.

(4) ספרי עה"פ. ומלשון רש"י נראה שגרים בספרי רק חובות אלו (להפסיק .. ר' ישמעאל) ותו לא, וכגירסת ה"ל"ש פרשתנו (ע"פ ביום השמיני

ג. אויך דארף מען פארשטיין (ווי דער רמב"ן פרעגט): אויך אין פ' אמור, ביים סוף פון פרשת המועדות, זאגט דער פסוק ¹³ „וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל“; און מ'געפינט טאקע אין מדרשי רז"ל ¹⁴ כמה ביאורים פארוואס עס דארף שטיין דער פסוק. רש"י אבער שטעלט זיך ניט אפ אויף דעם.

איז ניט מובן: אויב אין פש"מ פאדערט זיך ביאור — פארוואס דער פסוק דערציילט אז משה האט איבערגעגעבן דעם ציווי ה' וועגן מועדים צו אידן — האט עס רש"י געדארפט מסביר זיין דאָרט וואו מ'געפינט עס אין פסוק צום ערשטן מאל ¹⁵ (פריער אין פ' אמור) און ניט ווארטן ביז אונזער פסוק?

לסדרה שלפנ"ו ולא התחלה לפ' מטות גופא. ועוד ועיקר — עפ"י פ' נדרים מתחלת „איש כי ידור נדר גוי“ מבלי לפרש בתחלתה דיבור ה' למשה או של משה לישראל! ולהעיר מפ' הרשכים ר"פ מטות. (13) כג, מד.

ברמב"ן פרשתנו שם הקשה ג"כ ממשנ' „וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בניי בסוף פרשת המומין (אמור כא, כד) — אבל כבר פרש"י שם שהוא (לא סיפור ע"ד מסירת הציווי לבניי, כיא) „להזהיר ב"ד על הכהנים“, ואינו שייך לענינו. וראה לקמן הערה 15.

(14) תריכ עה"פ. נדרים עה, א. ב"ב כק, סעיב ואילך. מגילה בסופה (וברש"י שם).

(15) ופשט שאין לתרץ: באמור שם סמך רש"י על מה שפירש לפנ"ו (כא, כד). „להזהיר ב"ד כו" (כנ"ל הערה 13), ובפרשתנו אה"פ לפרש כן כי האזהרה לב"ד נאמרה כבר 1971 (פרש"י פרשתנו כח, ג) —

כי ההכרח להפירוש „להזהיר ב"ד כו" הוא כי מה ענין בניי לדיני מומי כהן (כמ"ש במפרשי רש"י שם), ובפרט שכדיבור ה' אל משה לא נאמר (אמור כא, יז) „ואל בניי“: משא"כ בפ' המועדות, אשר: (א) הציוויים שייכים לכל בניי (ב) מפורש משמה נצטווה, דבר אל בניי ואמרת אליהם, אין מקום לפרש שהוא אזהרה לב"ד.

ראשי המטות גוי": צי לאחריו — צו די דינים פון פ' מטות, אדער לפניו — צו די דינים פון אונזער פרשה: דעריבער שטייט ביים סיום פון אונזער פרשה „ויאמר משה אל בניי גוי“ כדי „להפסיק הענין“, מ'זאל וויסן אז מיט „וידבר משה אל ראשי המטות גוי“ הויבט זיך אן א נייער ענין — די פ' נדרים.

[וואס אזוי איז דער פשט אין „להפסיק הענין במקומות רבים בספרא ובספרי“, ווי דער רמב"ן זאגט, און ווי ער איז מוסיף נאכמער, אז רש"י אַליין זאגט ⁸ אויפן פסוק (ווייטער אין פ' מטות ⁹) „ועתה הרגו גוי וכל אשה גוי הרגו“, אז דער צווייטער „הרגו“ שטייט „להפסיק הענין“, און ער טייטשט אויס, אז אויב נאך „וכל אשה גוי“ וואלט ניט גע-שטאנען נאכאמאל „הרגו“, וואלט מען ניט געוואוסט צי „וכל אשה גוי“ געהערט צום פריערדיקן סוג פון „הרגו כל זכר גוי“, אדער צום ווייטערדיקן ¹⁰ — „וכל הטף גוי החיו לכם“].

אין פירוש רש"י דא — קען מען אבער אזוי ניט לערנען. ווייל רש"י (אין משנה פון לשון הספרי ¹¹ „איני יודע במה ענין מדבר“) (און) שרייבט בפירוש, אז ווען ניט דער פסוק „ויאמר משה גוי“ וואלט מען א טעות געהאט (ניט אז דער שפעטערדיקער פסוק „וידבר משה אל ראשי המטות גוי“ באציט זיך צו פריער, ווי לויטן פ' הרמב"ן, נאר) אז „לא אמר להם זו (אלא) בפרשת נדרים התחיל דבריו“ ¹².

(8) מספרי עה"פ.

(9) לא, יו.

(10) שבפסוק יח.

(11) שלפנינו. אבל ראה לעיל הערה 4.

(12) ומה שלא פירש כהרמב"ן (וכפירושו בפ' מטות) — יש לומר, כי ע"ד הפשט דוחק לומר שהפסוק הראשון (לחוד) דרש מטות יהי המשך

זיינען ניט נוגע למעשה באלד²² אין יענעם זמן²³ — בעת אז, ער, משה איז געווען פארנומען²⁴ מיט ענטפערן „הדבר הקשה“ וואס „יביאון אל משה“²⁵, מיט „והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו“²⁶ אין טאג טעגליכען לעבן.

ובפרט לויט דער דיעה פון מתניתא (בפרש״י אמור²⁷) וואס משמעותה אז פ' המועדות דארט איז געזאגט געווארען נאך פ' דגלים — זיינען געווען פילע²⁸ אַנדערע פרשיות וואס זיינען דעמאלט געווען נוגע למעשה (לדוגמא: מנין בנ״י, דגלים, מסעות, פסח שני וכו').

דערפאר איז דער פסוק דארט מוסיף צום סוף „וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל“ — אז ער האט באלד איבערגעגעבן אלע פרטי דינים פון דער פרשה צו אידן (און דאס גופא לערנט אונז, אז דער ציווי צו משה „דבר אל בני ואמרת אליהם מועדי ה' וגו'“ האט

נאכמער: די הסברה וואס רש״י זאגט דא — ווייל נאר „עד כאן דבריו של מקום וכו'“ — קען מען ניט זאגן אין פ' אמור, ווייל דארטן הויבט זיך אן די פרשה שלאחז' מיט „דבריו של מקום“ — „וידבר ה' אל משה לאמר“.

ד. דער טעם פארוואס אט די קשיא — צוליב וואס דארף שטיין אז משה האט איבערגעגעבן דעם ציווי צו בנ״י — ווערט דוקא דא און ניט אין פ' אמור, קען מען זאגן גאר פשוט:

פ' המועדות פון פ' אמור איז געזאגט געווארן בסמיכות צו הקמת המשכן¹⁶ (נאך פארן מנין בנ״י — „באחד לחודש השני“ — וועגן וועלכן עס ווערט דער- ציילט אין חומש במדבר¹⁷): און צווישן די מצות און דינים דארטן, זיינען דא אזעלכע וואס זייער קיום איז שייך דוקא אין א״י (לדוגמא: עומר¹⁸, חדש¹⁹, שתי הלחם²⁰) —

וואלט מען דעריבער געקענט מיינען: אמת טאקע אז משה האט זיכער איבער- געגעבן אלע ציווי ה' צו אידן — און נאכמער: בכלל האט ער דאס געטאן גלייך נאכן הערן דעם ציווי פון אויבערשטן, ווי פארשטאנדיק פון פירוש רש״י (בני מ״ת²¹) „שלא ה״י משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם“ — אבער אין דעם פאל האט ער ניט (אלע פרטי דינים) איבערגעגעבן גלייך, היות זיי

(22) ואף שפ' אמור נאמרה קודם שילוח המרגלים ו(במילא) קודם הגזירה שיהיו במדבר ארבעים שנה, וחשבו שיכנסו לארץ בהקדם — מ״מ, הרי היו אז בחורב ולא ידעו כמה יתעכבו שם. והוא מהלך י״א יום לקדש ברנע (דברים א, ב) ומשם מהלך כמה ימים לא״י. ובפרש״י בהעלותך (י, כט) „מיד עד שלשה ימים אנו נכנסין לארץ“ — והי זה בעשרים באייר — כמפורש שם — והוצרכו קודם לזה לכל פרשיות הנל (דגלים, מסעות, פ״ש, מנין בנ״י וכו').

(23) ובפרט לפרש״י בהעלותך (שם) שבין כך „חזר והזהירם בשעת מעשה“.

(24) להעיר מתוספתא סנהדרין ספ״ז. רמב״ם הל' ת״ת פ״ד ה״ח. טוש״ע יו״ד סרמ״ז ס״ד.

(25) יתרו יח, כו.

(26) שם יח, כ.

(27) כד, י״ד. — ופרש״י בהעלותך (הנ״ל) הוא לשני פ״י הראשונים שם.

(28) ראה פרש״י נשא (ה, ב) דשמנה פרשיות נאמרו בו ביים.

(16) ראה פרש״י בהעלותך (ט, ד) שפרשת המועדים נאמרה למשה קודם ל״שנה השנית .. בחודש הראשון״ (בסמיכות להקמת המשכן), ע״ש.

(17) בתחילתו.

(18) כג, י״ד.

(19) שם, יד וברש״י שם (ו״א״).

(20) שם, יז.

(21) יתרו יט, יד. ולהעיר מפרש״י שמות ד, כד.

בשלח טז, כב.

דער ביאור הנ"ל פארוואס עס דארף שטיין אין פ' אמור, וידבר משה גו' אל בני"י — ווייל אויב ניט וואלט מען גע- מיינט אז ער האט עס אפגעלייגט אויף שפעטער (וואס לויט דעם ביאור דארף מען זוכן א תירוץ אויפן פסוק אין אונזער סדרה) — איז מתאים נאך לויט דעת רבי ישמעאל³⁰, אז „כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד“³¹, ובמילא איז אויך דא אן ארט צו זאגן, כנ"ל, אז משה האט אפגעווארט מיטן איבער- געבן די פרטי' הדינים פון די מועדים;

אבער לויט זיין בר פלוגתא — רבי עקיבא — וואס האלט אז „כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב“³¹, קומט אויס, אז מ'האט געזאגט אלע פרטי' המצות אפילו ווען ס'איז ניט געווען נוגע למעשה; היינט פארוואס זאל מען זאגן אז דא האט ער אפגעווארט מיטן איבערגעבן די דינים ביז שפעטער ?

ובמילא דארף מען זאגן, אז לויט רע"ק איז עס מעיקרא קיין קשיא ניט — ווייל (ער האלט אז) אזוי איז דער דרך הכתוב³², אז אמאל שטייט דער דיבור ה' אל משה, אמאל — דער דיבור משה לבני"י, און אמאל — ב"ידע. איז במילא אויך ניט קיין קשיא אויף דעם פסוק אין אונזער פרשה.

(30) להעיר מדעת רבי ישמעאל * (מכילתא בא יב, א), לאמר, צא ואמור אליהם מיד — אבל י"ל דשאני בנודיד, שנודחה מפני ענינים שהזמן גרמא. (31) חגיגה ו, סע"א ואילך. סוטה לו, ב. ובזהו קטו, סע"ב. וראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 281 ואילך, דשיטת ר"י מתאימה יותר לפשוטו של מקרא (וראה הערה 33 שם).

(32) ראה לעיל הערה 2.

(*) ולהעיר, שלכאורה פרש"י יתרו שהובא לעיל בפנים ס"ד (ממכילתא עה"פ) הוא כשיטה זו. אבל ראה פרש"י ר"פ ויקרא. ואכ"מ.

געמיינט אז ער זאל זיי באלד איבער- געבן די אלע דינים;

משא"כ אין אונזער פרשה, וואו ס'איז ניטא קיין טעם אויף אפצולייגן, איז דאך מובן מאליו, כנ"ל, אז נאכן ציווי פון איבערשטן „צא את בני"י ואמרת אליהם גו"י האט משה גלייך איבערגעגעבן די אלע דינים; בפרט אז ס'רעדט זיך וועגן סוף ארבעים שנה, וואס אם לא עכשיו אימתי?^{28*}

ווערט דעריבער שווער: וואס דער- ציילט אונז דער פסוק „ויאמר משה אל בני ישראל גו"י — מאי קמ"ל ?

אויף דעם ענטפערט רש"י „להפסיק הענין .. שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו“, כדלקמן סעיף ז'.

ה. עפ"ז איז אויך מובן פארוואס רש"י איז מעתיק דעם נאמען פון בעל המאמר — „דברי רבי ישמעאל“²⁹;

(28*) ובפרט ע"פ פרש"י פרשתנו כח, ב. (29) גם י"ל (ויתורץ ג"כ זה שהעתיק רש"י „דברי רבי ישמעאל“ גם בפירושו בפ' מטות — נתקל לעיל ס"ב) — שהוא כדי לתרץ: למה הוצרך לכתוב פסוק שלם „להפסיק הענין“ — ה"ל לכתוב בפירוש בתחילת הפרשה „ויאמר משה אל בני"י גו"י“ (במקום „וידבר ה' גו"י“, כנכמה מקומות — ראה בהנסמן לעיל הערה 2) ?

[ועד"ז בפ' מטות שם: למה נאמר בתחילת הפסוק „הרגו“ שמשום זה צריך להכפיל „הרגו“ בסוף הפסוק כדי „להפסיק הענין“ — ה"ל לכתוב „הרגו“ רק פעם א' בסוף הפסוק (וכקושיית מפרשי רש"י שם)] —

אלא ששיטת ר"י היא, שרגיל בתורה סגנון כזה (ונכלל בשיטתו דדברה תורה כלשון בניא (סנה' סד, סע"ב. ועוד. וראה אנציקלופדי' תלמודית בערכו, וי"ו), ואין מקום לקושיא — שלאחרי שנאמר הסיפא רישא ל"ל (או — דה"ל לכתוב הרישא באו"א), ולכן מפרש „להפסיק הענין“ בכ"מ.

מאל — בסיני באוה"מ ובערבות
מאב³⁵);

ועד' בעניננו: וויבאלד אז די תורה
איז מפרש ומפרט דוקא דא „ידבר משה
גו' אל בני", דארף מען זאגן, אז דאס
איז דערפאר וואס ס'איז דא א חידוש אין
דעם וועלכער איז שייך צו דער פרשה.

ו. דעם טעם, וואס כללות עניני
המועדות איז צעטיילט אין צוויי פרשיות

— (א) אין פ' אמור, וואו דער עיקר
הדגשה איז אויף איסור מלאכה (און
אויף די מצות פון יעדן יו"ט), עס ווערט
דאָרט אַבער אויך גערעדט (ובכללות)
וועגן די קרבנות פון יעדן יו"ט; (ב) אין
אונזער פרשה, וואו די הדגשה עיקרית
איז אויף די פרטי הקרבנות וואס
מ'ברענגט יעדן (טאג, שבת, ר"ח און)
יו"ט, אַבער ס'ווערט דא אויך דערמאָנט
וועגן איסור מלאכה פון יו"ט —

קען מען מבאר זיין אויף צוויי אופנים:

(א) זיי זיינען געזאגט געוואָרן צו
משה'ן אַלס באַזונדערע צוויי פרשיות
אין באַזונדערע צייטן: פ' אמור —
בסמיכות צו הקמת המשכן, פרשתנו —
צום סוף פון די ארבעים שנה.

[און דאָס וואָס מען האָט די פרשת
הקרבנות פון פרשתנו ניט געזאָגט באַלד
נאָך הקמת המשכן (אע"פּ אז בפשטות
י"ל אז מען האָט געבראַכט די אַלע
קרבנות אויך אין מדבר ³⁶ — אַ חוץ די

און מ'קען ניט פרעגן: פאַרוואָס קען
מען ניט זאָגן דעם תירוץ — אז דער
פסוק שטייט (ניט בכדי צו שולל זיין אַ
טעות אינעם תוכן הפרשה, נאָר) בלויז
מצד דרך הכתוב כ' — אויך לויט רבי
ישמעאל ?

— ווייל יש לומר, אז אין דעם גופא
איז תלוי די פלוגתא הנ"ל פון רבי
עקיבא און רבי ישמעאל:

לויט רע"ק אז „כללות ופרטות נאמרו
בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו
בערבות מאב", דארף מען זאגן, אז הגם
אז אַלע מצות בכללות ופרטות זיינען
געזאָגט געוואָרן דריי מאל, בסיני באהל
מועד ובערבות מאב, איז אַבער די
תורה ניט מפרט ומפרש אין דריי
ערטער די אַלע מצות ופרטיות, און
בלויז אַ חלק פון זיי אין צוויי ערטער,
ועד' בעניננו: אַמאל איז די תורה
מפרט (אויך) דעם דיבור פון משה לבני
און אַמאל ניט ³⁷.

דער טעם פון ר"י אז „כללות נאמרו
בסיני ופרטות באהל מועד" קען מען
זאָגן ³⁸: ער האַלט, אז בכלל דארף מען
אַננעמען, אז יעדער פרט וענין ווי ער
ווערט געשריבן אין תורה איז ווי דאָס
איז געווען בפועל (סיידן ס'איז דא אַ
הכרח אויף ניט אזוי); און דעריבער
האַלט ער, אז די פרטי המצות זיינען גע-
זאָגט געוואָרן דאָרטן וואו עס שטייט
אזוי בפירוש אין תורה (און ניט דריי

(35) ומתורצת עפ"י קושיית התוס' (ד"ה
ונשתלשו — סוטה שם) — ראה לקריש שם.

(36) ברמב"ן (אמור כג, ב. פרשתנו כה, ב) שלא
הקריבו המוספים כו' במדבר (ולכן נפרטו רק
בפרשתנו) — אבל א"פ לפרש כן ברש"י. כי מכיון

(*) וגם ע"ד ההלכה כבר הקשו עליו (פנים יפות
אמור שם. ועוד) ממשנה מנחות מה, ב. והאריך בכלי
חמדה אמור שם. ועוד.

(33) להעיר מפלוגת רע"ק ורי" — הג"ל — אם
דברה תורה כלשון בני אדם (ראה אנציקלופדיא
תלמודית שם). — וראה ג"כ סיום למס' פסחים
(נדפס בסוף הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים
ויבאורים — בהוצאת תשמ"ז ע' תסז). ואכ"מ.

(34) ראה לקריש ח"ז שם.

ארבעים שנה), ווי דער כלל (וואס רש"י ברענגט אראפ בכמה מקומות בפירושו⁴⁰) „אין מוקדם ומאוחר בתורה“.

און לויט דעם אופן — אז ביידע פרשיות (דאמור ודפרשתנו) זיינען גע- זאגט געווארן צו משה'ן בזמן אחד — וואלט געווען מסתבר, אז דער אַנזאג אין אנהויב פרשת המועדות (אין אמור⁴¹) „דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' גו'“ מיינט צו אויס- טיילן די ווייטערדיקע פרטים פון אלע דיני המועד וואס דער אויבערשטער האט שוין פריער געזאגט משה'ן (די פרטי דינים שבפרשתנו), אז דוקא זיי דארף ער איבערגעבן אלע אידן — און ניט די דינים וואס שטייען אין אונזער פרשה (ווייל זיי זיינען ניט נוגע צו אלע אידן⁴², כנ"ל).

[און דערמיט וואלט מען אויך מברר געווען דעם טעם השינוי אין לשון הכתוב צווישן פרשת המועדות (פ' אמור) און פרשת הקרבנות (דפרשתנו) — דארטן הויבט זיך אן יעדער מועד⁴³ מיט א ניעם דיבור („וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני גו'“); דאקעגן אין אונזער פרשה שטייט נאָר ביים אנהויב פרשה א ציווי כללי — „צו את בני ואמרת אליהם“:

די הקדמה „צו את בני גו'“ אין אונזער פרשה איז א הקדמה כללית צו כללות פרשת המועדות והקרבנות (פון

וואס ס'איז מפורש „כי תבוא אל הארץ“), קען מען זאגן:

דער אויפטו פון אונזער פרשה איז: „צו את בני ואמרת אליהם גו'“ — דער זירו-אנזאג צו אלע אידן³⁷ אז די קרבנות צבור זאלן געבראכט ווערן בזמנם; אבער די פרטי הקרבנות גופא זיינען שוין אנגעזאגט געווארן צו משה'ן פון פריער, און ער האט זיי איבער- געגעבן צו די יחידים וואס האבן זיך פאָרנומען מיט הקרבת הקרבנות — אהרן ובניו הכהנים].

(ב) ביידע פרשיות זיינען געזאגט געווארן צו משה'ן צוזאמען³⁸ — ואדרבה: פרשת הקרבנות (דפרשתנו) איז געזאגט געווארן קודם לפרשת המועדות (פון אמור) [וואס דערפאר שטייט אין פרשת המועדות³⁹ „והקרבתם אשה גו'“ סתם (ניט אויס- טייטשנדיק וואס פאר א קרבן מ'דארף ברענגען) ווייל די פרטי הקרבנות האט מען שוין געזאגט צו משה'ן פון פריער],

נאָר אעפ"כ (צוליב א טעם) האט די תורה אריינגעשטעלט די פרשה פון קרבנות דא אין אונזער פרשה (בסוף

שמפורש בפ' אמור (כג, ח. שם, כה, כו. לו) והקרבתם אשה לה', את"ל שלא קיימו ציווי זה במדבר ה'ל לרש"י לפרש חידוש זה. ובפרש"י שמיני (טז, הובא ברמב"ן שם) מפורש שהקריבו שעיר מוסף ר"ח (שזכר בפרשתנו)** ולהעיר מפרש"י אמור (שם, ח. ועוד) „הם המוספין האמורים בפרשת פנחס כו'“. וראה לקמן בפנים.

37 ראה לקריש ח"ג ע' 101 — בביאור פרש"י ע"פ. ולהעיר גם מרמב"ן סוף פרשתנו.

38 ראה רמב"ן פרשתנו כה, ח: ביום ההוא נאמרו שתי הפרשיות. ועוד.

39 נסמן לעיל הערה 36. ועיין פרש"י אמור שנעקט שם בסוף ההערה.

** ולהעיר מפרש"י פרשתנו כח, ד (בנוגע לתמיד). וראה חזקוני שם. ועוד. ואכ"מ.

40 לדוגמא: בראשית ו, ג. וישלח לה, כט. ובכ"מ.

41 כג, ב.

42 ומסרם לאהרן ובניו הכהנים, כנ"ל בפנים.

43 לבד פסח (כג, ד) ושבויעות (שם, טז), וביהכ"פ (שם, כו-כז) לא נאמר „דבר אל בני“.

וראה רמב"ן שם (פסוק ב וי"ד). אברבנאל שם. 44 ראה גם רמב"ן שם, י"ד. מלבי"ם שם, מד.

נדרים התחיל דבריו" או" לא אמר להם ז"ר — וואלט דאס מכריח געווען צו זאגן, אָז די פרשה שטייט שלא במקומה: זי איז געזאגט געוואָרן צו משה'ן צו- זאמען מיט (און נאך פאר) פרשת המועדות פון פ' אמור [נאך די תורה איז מסמך די פרשה דא צוליב א געוויסן טעם⁴⁸], ובמילא, איז — „לא אמר להם ז"ר" (די פרטי דינים פון אונזער פרשה). צו אלע אידן האט ער געזאגט נאך די דינים פון פ' אמור, כנ"ל סעיף ו'.

און דעריבער מוז שטיין דער פסוק „ויאמר משה אל בני גו" ביים סוף פון אונזער פרשה — צו קלאר מאַכן, אָז משה האָט איבערגעגעבן אויך די פרשה צו אלע אידן; און דערפון איז פאר- שטאנדיק אָז די פרשה איז געזאגט געוואָרן דא, וכפשוטות הכתובים אָז די פרשיות קומען על הסדר.

ח. נאך א שינוי צווישן פרשת המועדות (פון אמור) און פרשת הקרבנות (דפרשתנו): דאָרטן שטייט בסיום הפרשה „וידבר משה גו" און דא — „ויאמר משה גו". וייל דער ביאור בזה (ע"ד ההלכה)⁴⁹:

אין פ' אמור, וואו עס רעדט זיך (בעיקר) וועגן דינים וואס זיינען גוגע אין אלע זמנים בשווה — איסור מלאכה ביו"ט, די מצות פון יעדן יו"ט כ' — ווערט געזאגט בלשון „וידבר", וואס ווייזט אויף א זאך וואס איז „נמשך ולא נפסק"⁵⁰;

אונזער פרשה און פון פ' אמור; דער- נאך איז געווען דער צווייטער ציווי „דבר אל בני" ואמרת אליהם" — דער אָנזאָג וועלכע פרטי דינים ער דארף איבערגעבן אלע אידן (— די וואס שטייען אין פ' אמור, כנ"ל). און דערי- בער, כדי דאס מדגיש זיין נאכמער, האָט דער אויבערשטער מפרט געווען ביי יעדן מועד⁵¹ באַזונדער „דבר אל בני"ו].

ז. וויבאלד אָז דער כלל „אין מוקדם ומאוחר בתורה" ווערט געזאגט (ע"פ פש"מ) דוקא אין פאל ווען מ'מוז אָנ- נעמען אָז די פרשיות זיינען ניט לויטן סדר הזמנים⁵² (ווי גערעדט שוין פיל מאל⁵³) — איז פארשטאנדיק, אָז ע"פ פש"מ איז פרשת הקרבנות (דפרשתנו) געזאגט געוואָרן לבסוף ארבעים שנה,

און ווי רש"י איז מדייק אויפן פסוק⁵⁴ „צו את בני" (ואמרת אליהם את קרבני לחמי גו"): „מה אמור למעלה כו" — ניט „למה נסמכה פרשת יפקוד ה' לפרשת הקרבנות כו" — ווייל בפשטות דארף מען אָננעמען אָז פרשת הקרבנות איז (ניט נאך „נסמכה" דא — ד.ה. אָז זי איז נאך געשריבן געוואָרן בסמיכות אָהער אָבער געזאגט געוואָרן פריער — נאך זי איז) געזאגט געוואָרן דא.

ווען ס'וואלט אָבער ביים סוף פון פרשת הקרבנות דא ניט געשטאנען „ויאמר משה אל בני גו" — וואס דעמאלט „יש במשמע" אָז „בפרשת

48) או — הלימוד שכתב רש"י „עד שאתה מצוני כו", כבמדרש לקח טוב שם (אף ששם איתא „למה נסמכה", ולא „מה אמור למעלה" כבפרש"י).

49) ראה עוד ביאורים — צפע"נ (להרגעו"ב) עה"ת פרשתנו כאן. מלבי"ם אמר שם.

50) צפע"נ למכות יא, רע"א.

45) ראה גם רמב"ן ר"ס אחרי ור"ס קרח. צו ח, ב (ובג"א ועוד שם).

46) ראה לקו"ש ח"ז ע' 279. לעיל ע' 93.

47) כהלשון במדרש לקח טוב עה"פ.

יהי רצון מלפניך כו' שתשוב כו' ותבנהו (דעם ביהמ"ק) מהרה כו' ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך (געמיינט — פרשתנו) — נישט נאָר עוסק בתורת כו' כאילו הקריב.

דעריבער שטייט בפרשתנו „וואמר" — לשון רכה ⁵⁷: דער אויבערשטער בעט זיך ביי אידן אז זיי זאלן זיך עוסק זיין ב"סדר קרבנות" (כולל בפרט — פון אונזער פרשה ⁵⁸), זאגן די פסוקים בתפלות היום

ובכלל זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' (וואס דורכדעם איז כאילו הקריב כו') — און דאס וועט ברענגען דעם הקריב עולה וכו' כפשוטו

— המלך המשיח כו' בונה המקדש כו' וחוזרין כו' מקריבין קרבנות כו' ככל מצותה האמורה בתורה ⁵⁹

במהרה בימינו ממש, וכנ"ל — ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך.

(משיחת ש"פ פינחס תשכ"ה)

משא"כ אין אונזער פרשה וואו ס'רעדט זיך (בעיקר) וועגן קרבנות, וואס זיינען נישט (כפשוטו) בזמן הגלות — ס'איז דא נאָר דער כל העוסק בתורת עולה כו' כאילו הקריב כו' ⁵¹ — שטייט לשון אמירה ⁵².

ועוד:

די דינים פון מועדים וואס זיינען דא אין אלע זמנים בשווה שטייט ביי זיי „וידבר" וואס איז א לשון קשה ⁵³: דער אויבערשטער מאַנט בתוקף ⁵⁴ ביי אידן אז מ'זאל מקיים זיין די מצות (אן אונטערשייד צי בזמן ביהמ"ק, אדער בזמן הגלות).

משא"כ אט דאס וואס א איד דארף זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' בזמן הגלות ⁵⁵ איז עס נישט א ציווי וחיוב והכרח גמור — מען מאַנט עס נישט בלשון קשה. ואדרבא — אידן מאַנען ⁵⁶:

(51) מנחות בסופה (אבל שם — רק בחטאת ואשם). שו"ע אדה"ז אורח (מהד"ת) סוס"א (ובמהד"ק — שם סעיף יא ואילך). וראה שם ס' מח ס"א.ב. (52) להעיר גם מצפונ' עה"ת שם (החילוק בין דין (חיוב) ומנהג).

(53) מכות שם. ספרי ופרש"י בהעלותך יב, א. (54) אף שגם בזה יש מקום — לאחר הדבור — אפילו לתחנונים וכמרוזל (ע"ז ה, סע"א) אם בחוקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים. (55) להעיר מלקויד (ח"א ח, א), דער פסוק (דפרשתנו) ויאמר משה וגו', י"ל אז דאס איז שמחת תורה — והרי שמחת' הוא ירט שני של גליות. (56) נוסח תפלת מוסף דיר"ט.

(57) מכילתא ורש"י יתרו יט, ג. ספרי ורש"י בהעלותך שם.

(58) ראה מגילה לא, ב (ובמשנה שם מביא מקרא דפ' אמור, כי מדבר בעניני מועדות (שבתות) לאו דוקא קרבנות — משא"כ בפסוקי מוספין דקורין קרבנות דפ' פנחס. — ראה טושו"ע אורח סתפ"ח וסתקצ"א. שו"ע אדה"ז סתקצ"א ס"ה).

(59) רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

פינחס ג

פסוק מפרט דעם יחוס פון ירמ' —
„דברי ירמ' בן חלקיהו מן הכהנים
גו'“².

עס איז אבער מובן, אז די שייכות
צווישן זיי באשטייט ניט בלויז אין אן
איינצעלנעם פרט — וואס אידן האבן
יעדן פון זיי „מזלזל“ געווען און וואס
דערפאר „צריך הכתוב ליחסו“ — נאר
(אויך) אין דעם כללות/דיקן תוכן פון
(עבודת) פינחס און (עבודת) ירמ'; און
די כללות/דיקע שייכות דריקט זיך אויס
בגילוי אין דעם פרט וענין משותף, און
דערפאר שטייט דער פרט (ושייכות)
בפירוש (אין תורה שבעל פה).

וואס איז די כללות/דיגע שייכות
בנדוד?

ב. אויך דארף מען פארשטיין די
שייכות פון התחלת הפטורה „דברי
ירמ' וגו'“ צו „(תלת ד) פורענותא“:

אין דער ערשטער טייל פון דער
פטורה ווערט דערציילט, ווי אזוי
ירמ' איז געווארן א נביא: „ויהי דבר ה'
אלי לאמר בטרם אצרך בבטן ידעתיו גו'
נביא לגוים נתתיו“. האט ירמ' געזאגט
„לא ידעתי דבר כי נער אנכי“, האט דער
אויבערשטער געענטפערט: „אל תאמר
נער אנכי גו' ראה הפקדתיך גו' על
הגוים גו' לנתוש ולנתוח גו' לבנות
ולנטוע“ (און ערשט דערנאך ווערט
דערציילט די נבואה וועגן חורבן וואס
וועט קומען „על כל רעתם גו'“ אין אן
אופן פון „מקל שקד“, וואס מחמת דעם,
כמובן, איז די פטורה פון די תלתא
דפורענותא) —

א. ווי גערעדט שוין פיל מאל וועגן
די הפטרות פון „תלתא דפורענותא“
און „שבעה דנחמתא“, אז כאטש זיי
זיינען ניט „מענין הפרשיות“ נאר „לפי
הזמן ולפי המאורע“² — וויבאלד אבער
אז אלע ענינים פון תורה זיינען בתכלית
הדיוק, איז פארשטאנדיק, אז אויך די
הפטרות האבן א שייכות (ניט נאר צום
זמן והמאורע, נאר אויך) צו די פרשיות
אין תורה וועלכע מ'לייענט דאן.

געפינט מען טאקע אן אפגעע שייכות
צווישן דער היינטיקער פטורה „דברי
ירמ' וגו'“² (וואו ס'ווערט, אין אנהויב,
דערציילט³ ווי ירמ' איז געווארן א
נביא) און פרשת פינחס: עס שטייט אין
מדרש⁴, אז פינחס און ירמ' האבן ביידע
געשטאמט „ממשפחת נכרי“ — פינחס
פון „בת פוטיאל“ און ירמ' „מבני בני'
של רחב“ — און צוליב דעם האבן אידן
אין זיי „מזלזל“ געווען; דעריבער האט
דער אויבערשטער מייחס געווען פינחס
צו אהרן הכהן⁵, ווי עס שטייט אין
אנהויב פון אונוער פרשה: „פינחס בן
אלעזר בן אהרן הכהן“, און אזוי איז דער

(1) ראה לקושי חלק ט' ע' 61 ובהערות שם.

(2) טור אורח סוכיח.

(2*) ירמ' בתחילתו.

(3) להעיר דלמיד לא נתכנה פנחס עד שהרגו
לומרי (ובחים קא, ב) — בהתחלת פרשתנו מסופר
איד נתכנה פנחס.

(4) פסיקתא דריב (באבער) פיג"י. יל"ש ירמ'
רמו רנו.

(5) ראה גיכ ספרי ט"פ בלק. סנהדרין פב, ב.
במדבר פכ"א, ג. תנחומא ופרשי ריש פרשתנו.
ועוד.